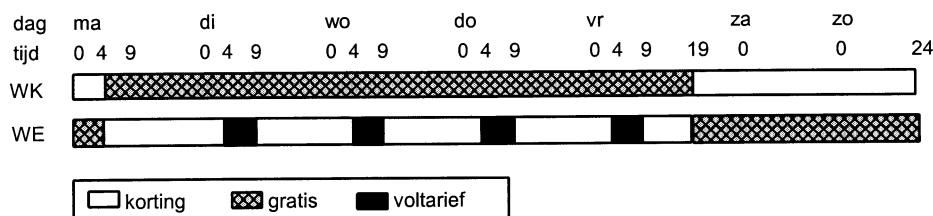

1. Achtergrond en probleemstelling

1.1 Achtergrond

Per 1 januari 1991 is de Openbaar Vervoerkaart voor Studenten (OVS-kaart) ingevoerd. Met deze kaart kreeg iedere student die recht had op studiefinanciering gratis toegang tot het trein-, stads- en streekvervoer binnen Nederland. Toen het contract vier jaar later werd vernieuwd, is besloten de formule van de OVS-kaart te wijzigen. Sinds 1 november 1994 kunnen studenten die recht hebben op een OVS-kaart kiezen uit een week- of een weekendkaart.

Figuur 1.1.1 Geldigheidsperioden van de OVS-kaart in een normale week

De **weekkaart** (WK) geeft recht op gratis openbaar vervoer op weekdays (van maandag 4 uur tot vrijdag 19 uur) en functioneert als kortingskaart in het weekeinde (vanaf vrijdag 19 uur tot maandag 4 uur). Bovendien geldt deze kaart als kortingskaart gedurende één maand in de zomervakantie (16 juli 4 uur tot 16 augustus 4 uur). Een **weekendkaart** (WE) geeft recht op gratis openbaar vervoer in het weekeinde (vanaf vrijdag 19 uur tot en met maandag 4 uur) en op algemeen erkende christelijke feestdagen van 4 uur 's ochtends tot 4 uur de volgende ochtend. Op maandag vanaf 4 uur en op dinsdag tot en met vrijdag vanaf 9 uur functioneert deze kaart als kortingskaart, hetgeen betekent dat weekendkaarthouders dinsdag tot en met vrijdag tussen 4 en 9 uur 's ochtends geen recht op korting hebben. In de zomervakantie kunnen houders van een weekendkaart met korting reizen. De geldigheid is hierboven in Figuur 1.1.1 weergegeven.

Het huidige contract voor de OVS kaart loopt tot eind 2002. Momenteel vinden de voorbereidingen plaats voor de onderhandelingen tussen het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de Openbaar Vervoerbedrijven, om te komen tot een nieuw contract. Doel is om in december 2001 nieuwe afspraken te maken. Daarbij bestaat behoefte aan nauwkeurige en actuele gegevens betreffende het huidige openbaar vervoergebruik door studenten.

Het openbaar vervoergebruik door studenten is verschillende malen onderzocht, met name door NEA (in opdracht van de Openbaar Vervoerbedrijven) en Hague Consulting Group (in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat). Deze onderzoeken hebben plaats gevonden in de periode 1989 tot en met 1996. Er bestonden in het najaar van 2000 echter geen actuele gegevens betreffende het openbaar vervoergebruik door studenten.

Daarom heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen samen met de Nederlandse Openbaar Vervoerbedrijven, aan Hague Consulting Group (sinds 2001 maakt HCG deel uit van RAND Europe) en NEA opdracht gegeven voor een nieuw onderzoek, waarbij het actuele reisgedrag van studenten nauwkeurig in kaart is gebracht.

1.2 Doel van het onderzoek

De algemene doelstelling van het onderzoek is als volgt geformuleerd:

Het verkrijgen van actuele inzichten in het reisgedrag van studenten met de huidige reisvoorziening.

Hierbij gaat het om de gereisde kilometers in het openbaar vervoer door studenten op jaarbasis, met onderscheid naar:

- Onderwijssoort (WO, HBO, MBO);
- Reismotief (woon-studie, woon-weekend, overig);
- Kaartsoort (Week- en weekendkaart);
- Leeftijdklasse;
- Woonsituatie (thuis- of uitwonend);
- Afstandklasse woonadres-onderwijsadres;
- Vrij reizen versus met korting reizen.

Ook wordt onderscheid gemaakt naar tijdstip en plaats van reizen. Verder zijn de studenten vragen gesteld over de kwaliteit van het openbaar vervoersaanbod (o.a. over eventuele vertragingen en informatievoorziening). Het woord 'actueel' in de doelstelling is ingevuld als: de periode vanaf september 2000 tot en met augustus 2001.

1.3 Uitwerking van de onderzoeksdoelstelling

Om de gewenste actuele gegevens te kunnen leveren binnen de gestelde termijn was het noodzakelijk dat er nieuw veldwerk uitgevoerd werd onder een steekproef van studenten, en dat de verkregen uitkomsten werden opgehoogd naar een jaartotaal voor de gehele doelgroep.

Een belangrijke randvoorwaarde voor het onderzoek was de gewenste kwaliteit van het onderzoek. Daarbij zijn de volgende eisen aangegeven:

- De gegevens dienen actueel te zijn, en daarom moest nieuw veldwerk plaatsvinden;
- Het onderzoek moet praktisch van aard zijn, omdat de uitkomsten de opdrachtgevers inzicht moeten geven in het (actuele) reisgedrag van zowel week- als weekendkaarthouders;
- De gegevens dienen nauwkeurig te zijn, en daarom moest bij de schatting van de totale gereisde OV kilometers in de vrij reizen periode worden gestreefd naar een onnauwkeurigheidsmarge van maximaal 5%, gemeten bij een betrouwbaarheidsinterval van 95%. Dit betekent dat het gemiddelde zodanig wordt vastgesteld dat 95% van de waarnemingen valt in het interval van 2,5% onder het gemiddelde tot 2,5% boven het gemiddelde. Voor de overige vragen (kilometers per schoolsoort, reismotief, kaartsoort, uit-/thuiswonend, afstandsklasse, reductiekilometers) kan worden volstaan met dezelfde marge maar dan gemeten met een betrouwbaarheidsinterval van 90%;
- De gegevens dienen betrekking te hebben op het gebruik van de OV-Studentenkkaart gedurende een periode van 12 maanden (nader ingevuld als september 2000 – augustus 2001) ;
- Ten aanzien van te onderscheiden categorieën, zoals week- of weekendkaart en uit- of thuiswonend, geldt dat als er duidelijke verschillen tussen de categorieën zouden bestaan, deze ook zichtbaar gemaakt moeten worden.

1.4 Betrokken partijen aan opdrachtgevers- en opdrachtnemerszijde

De opdrachtgevers van het onderzoek zijn:

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW);
- Nederlandse Spoorwegen Groep;
- De bedrijven in het stads- en streekvervoer.

De opdrachtgevers werden vertegenwoordigd door een Begeleidingsgroep Onderzoek Studentenkkaart 2001, bestaande uit:

- Dhr. drs. H.M.M. Haring - OCenW;
- Mevr. drs. H.A.A.M. van Maarseveen - OCenW;
- Mevr. mr. L.A.M de Vries - OCenW;
- Dhr. B. Braam - NS Groep;
- Mevr. drs. J.C. van Dijk - NS Groep;
- Mevr. ir. P.M. Temme - NS Groep
- Dhr. drs. ing. J.A.L. Janssen - Connexxion;
- Dhr. J. Pilon - VSV+;
- Dhr. ing. H.E. de Vroome - VSV+.

Het onderzoek werd uitgevoerd door RAND Europe (hoofdaannemer) en NEA Transportonderzoek en –opleiding.

1.5 Inhoud van dit rapport

In dit rapport wordt de onderzoeksopzet in detail beschreven, bij wijze van methodologische verantwoording. Tevens bevat dit rapport een groot aantal tabellen met uitkomsten. Een kortere beschrijving van de onderzoeksopzet en een samenvatting van de belangrijkste resultaten zijn te vinden in de ‘Rapportage op hoofdlijnen’ van RAND Europe en NEA (rapport 01120-1).

In hoofdstuk twee van dit rapport wordt de steekproeftrekking beschreven. De gebruikte vragenlijst en de uitvoering van het veldwerk komen aan de orde in hoofdstuk drie. Hoofdstuk vier bevat gegevens over de respons en de hoofduitkomsten van de non-responsanalyse. De verwerkingsmethodiek wordt beschreven in hoofdstuk vijf, terwijl de ophoging naar de onderzoeksperiode en de ophoging naar jaartotaal worden verantwoord in respectievelijk de hoofdstukken zes en zeven. Hoofdstuk acht tenslotte bevat de resultaten inzake de reizigerskilometers van OVS-kaarthouders in de periode september 2000 – augustus 2001.